

Maite Basterra, abatza eskuetan. Gorka RUBIO | ARGAZKI PRESS

infraganti MAITE BASTERRA

Garai batean egunero erabiltzen ziren tresnak eta objektuak gurera ekartzen ditu Maite Basterrak, ikuspuntu garaikide batekin: artzainen oporra edota arratzaleen kriseilua. Informazioa bilatu, ikertu eta pieza bakoitza egiteko artisaurok onena bilatzen du. Istorioak kontatzen dituzten piezak direla dio. Eta ez zaio arrazoirik falta donostiarrari.

Historia eta istorioak kontatzen ditu Maite Basterrak (Donostia, 1980) bere piezen bidez. Mendeetan atzera begiratzen du, gure arbasoek, gure ondareak, aurrera egin dezan; ahanzturatik atera eta gaurko sukalde eta etxeetara ekarri, esnea edateko, garai bateko artzainen edo ikazkinen moldean. Kaikua, oporra eta abatza antzinako ontziak edota arrantzaleek gau ilunak argitze-ko itsasontzian eramaten zituzten olio-kriseiluak.

Argazkilaritzan ere aritzen da, eta ogibidez barne diseinatzailerlea da, baina orain bi urte inguru Kinka Objects proiektua jarri zuen martxan, garai batean Euskal Herrian ohikoak ziren hainbat tresna ikuspuntu garaikide batetik berreskuratzeke. Prozesua luzea eta aberatsa da eta emaitza begi-bistakoa: pieza zainduak, mimoz eginak, diseinu delikatuaz, eta estetikoki oso erakargarriak.

Objektu bakoitza ikerketa batekin abiatzen du: zer zen, non eta zertarako erabiltzen zen, zein materialez egina zegoen, zein forma zuen... Donostiako San Telmo museoa eta Gordailua Gipuzkoako Ondare Bildumen Zentroa bezalako lekuetan informazioa bilatu, ikertu, jaso, eta horrekin guztiarekin irudi gaurkotuak egiten ditu. Dokumentazioarena oinarritzko fasea dela dio; ezin aurrera egin hori gabe. «Datu piloa biltzen dut eta horrekin abiatzen dut bidea; kosmos moduko bat garatzen dut. Gainera, askoz ere errazagoa da informazioarekin lan egitea, bestela ezinezkoa litzateke, formarekin soilik ezin delako jolastu». Garai bateko objektuak bere begiez ikustea ere oso lagungarria zaio, finean, objektuen esentzia harrapatu ahal izateko.

Prozesua oso aberasgarria da, inplikatzan duen artisaurokua, bakoitza egiteko beharrezkoa duen profesionala bilatzen baitu. Kaiku, abatza eta oporkatiluak egiteko, Elosuko (Ara-
ba) Ollerias Euskal Buztingintza

Museoko Blanca Gomez de Segura artisauaren laguntza izan du. «Dokumentazio fasea amaitzean artisauarengana noa elkarrekin prototipo batzuk egin eta neurriak egokitzeko. Koloreak eta esmalteak aztertzen ditugu... formak gehiago garatzen dira eta guztia erabakita dagoenean, produkzioa hasten da».

Ekoizpena oso mugatua da. Objektu bakoitzetik 30 pieza baino ez dira egiten, eta bakoitzaren azpialdean egilearen izena eta seriearen zenbatgarren alea den zehazten da. Hura ikus-tean, nolabait, esku artean altxorra duela sentitu dezake erosten duenak. Eta, Basterrak dioenez, etxean ale bat dutenek mimo handiz gordetzen dute, baina begi-bistan, ikus dadin.

«Eduki genuena estimatzea da esentzia. Balio handiagoa ematen diot horri, denetik edukitzeari baino. Ondo egina dagoen zerbait, mimo eta maitasun handiz, berezia da, eta estimatzeko egina dago. Gainera, oso gauza erabilgarriak dira –zehaztu du–, egunerokoan erraz txertatzen direnak eta funtzio bat betetzen dutenak».

Ontzietarako gresa erabili du, oso material sendoa eta gogorra, eta kanpotik esmalte zuria dute, euskal zeramikaren berezitasunetako bat delako.

ABA, KUA, ORA ETA KLUA

Abatzari «aba» izena jarri dio, kaikuari «kua» eta oporrari «ora». Kriseiluari, «klua». Izen berriei sustraiei egin nahi izan die keinu. Bi kirten ditu lehenengoak, eta guztietan handiena da. Jatorrian, 12 eta 25 litro esne artean sartzen ziren eta bereziki gazta egiteko prozesuan erabiltzen zituzten artzainek.

Ardiak jeztean esnea jasotzeko, berriaz, kaikua zuten. Bi kirtentxo ditu Maite Basterrarenak, eta formak ederki asko ekartzen du gogora egurrezko jatorrizkoaren forma eliptikoa eta alde batera zuen inklinazio arina. Dioenez, litro bat eta hogeitarteko edukiera zuten.

Oporra zen guztietan txikiena, eta hori ere errespetatu egin du donostiarrak. Kirten bakarrekin, artzainek esne bete opor

Garai bateko abatz, kaiku, opor eta kriseiluaren irakurketa garaikidea egin du Maite Basterrak. Bera dago Kinka Objects proiektuaren atzean. Gorka RUBIO | ARGAZKI PRESS

edaten zuten, jaten zuten taloa laguntzeko.

Kriseilua egiteko, bestalde, brontzea erabili du, eta horre- gaik beste artisau baten eskuak eta jakintza baliatu ditu, Gastei- zeko Bronzeder tailerrekoare- nak. Azken lan hau konplexua- goa izan dela aitortu du, teknologia berriak sartzen saia- tu direlako 3D inprimagailuare- kin prototipo azkarrak egiteko, baina materiala eta teknika di- rela-eta ez da posible izan. Pro- zesu guztiak Euskal Herrian egi- nak daudela aipatu du, bertako profesionalekin.

Zaila da, dioenez, hain lan ze- hatzak egiten dituzten pertso- nak topatzea, ogibideak pixka- naka galtzen doazelako. Horregatik, halako profesiona- len sarea sortzea oso garrantzi- tsua dela uste du. «Sarea sortzen saiatu naiz, ikertu dut non zego-

Hiru katilu mota eta kriseilu bat kaleratu ditu, eta laster espero du brontzezko lanpara amaitzea. Ateratzen duen etekin oro pieza gehiago berreskuratzeko erabiliko du.

Hogeita hamar unitate baino ez daude objektu bakoitzeko, eta Kinkaobjects.com gunean daude salgai. Bertan azaltzen da atzean dagoen prozesu konplexua, baita historia apur bat ere!

en behar nuen artisau bakoitza eta ateak jo ditut. Euren artean ez da aliantzarik sortu, baina el- kar ezagutu dute, badakite hor dagoela bestea eta ez da gutxi, etorkizunean batak bestea be- harko balu... talentu asko dago, baina ezkutuan bezala», kontatu du. Horregatik, apustuetako bat du sarea handitzea, jendeak be- re egitasmoak aurrera ateratze-

ko beste baten laguntza behar badu jakiteko beste aldean ba- dagoela inor.

SOSTENGUA, LIBRE IZATEKO

Ilusio handia du jarrita, nahiz bidea erraza ez izan. Diru lagun- tza bati esker jarri ahal izan zuen martxan, baina erakunde- ez harago, sostenguak beste alde batetik iritsi beharko lukeela us- te du: herritarrengandik, pertso- nengandik. «Zure oinarria era- kundeak izango badira, ez zara inoiz libre izango», esan du. «Kontsumitzaileak erakutsiko balu grina, interesa, gauza haue- kiko saltoki-gune handiez hara- go, bata bestearen atzetik super- produkzioan egiten diren objektuez harago... Prezio ho- riek, gainera, ez dira errealak, eta atzean dauden lan baldin- tzak ere zalantzan jartzeko mo- dukoak dira...».

Kinka bisualki erakargarria egiten zaio jendeari, baina kon- tatzen duenez, oro har, salneu- rria muga gisa sentitzen du ger- turatzen denak. «Eta muga hori da ulertzen uzten ez diena zer den esku artean dutena, nondik datorren, atzean duen guztia... karga sinbolikoaz, historikoaz eta artistikoaz aparte. Eta hain justu hori baloratzea da gakoa duen salneurria ulertu ahal iza- teko».

Ekinean jarraituko du, sal- menta bakoitzarekin batzen di- tuen etekinak berriro beste ob- jektu bat egiten inbertitzeko. Badu hurrengoa labean eta ziur aski *crowdfunding* bidez saiatuko da ateratzen: brontzea, latoia eta altzairua dituen lanpara eder bat. Garai batean legez, gu- re egunak goxo argitzeko •

Oihane Larretxea de la Granja